

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Centrum för naturvägledning (CNV)

Verksamhetsberättelse CNV 2020

Sammanfattning

Som för de flesta verksamheter kom Corona-pandemin att påverka verksamheten vid SLU Centrum för naturvägledning under 2020. Medarbetarna arbetade mestadels hemifrån under stor del av året. Möten, seminarier och undervisning fick i stor utsträckning ställas om till digitala format. De årliga uppföljningsbesöken hos naturum ställdes in. Workshops med rådgivning och stöd för utveckling av förnyade utställningar i naturum Dalarna, Fulufjället och Store Mosse kunde genomföras digitalt (och delvis på plats).

Två publikationer färdigställdes: *"Utbildningspaket för flerspråkiga naturvägledare – med fokus på nya svenskar"* som baserades på erfarenheter från ett projekt som genomförts i samarbete med Naturskyddsföreningen i Örebro län och *"Nature interpretation in the nordic countries – a book about experience, learning, reflection and participation when people and nature meet"* en engelsk översättning av den bok som tidigare publicerats på fyra nordiska språk genom ett samarbete med Nordiska ministerrådet. I slutet av året var de 1000 tryckta språkversionerna i stort sett slutsålda och PDF-versionen av boken hade laddats ned nära 6000 gånger. CNV arrangerade två möten för att säkerställa fortsatt nordiska samarbete kring utveckling av naturvägledning. Även Island deltar i samarbetet från och med 2020. Det europeiska samarbetet kring utveckling av naturvägledning och utbildning i *heritage interpretation* med organisationen Interpret Europe fortsatte. Interpret Sweden Network samlades för första gången och CNV bidrog med en föreläsning.

Tre nummer av publikationen Naturvägledaren gavs ut – teman var ett utbyte mellan naturvägledare i Sverige och USA hösten 2019, en överblick över CNV:s samtliga handledningar och publikationer samt ett nummer som lyfte LONA-projekt och deras kort- och långsiktiga betydelse för naturvägledning i kommunerna. Två webinarier om naturvägledning i LONA-satsningar genomfördes. För förvaltare av Sveriges Nationalparker bildades en referensgrupp och fortbildning erbjöds förvaltare och aktörer genom fyra webinarier, CNV bidrog också till en aktörsutbildning i Söderåsens nationalpark. Två omvärldsrapporter togs fram för Naturvårdsverket – om utveckling av digital naturvägledning i spåren av Coronapandemin och om naturvägledning i skogssektorn.

CNV genomförde en fysisk workshop i Söderåsens nationalpark på tema *Naturvägledning och hälsa i skyddad natur* samt ett digitalt seminarium på tema *Naturvägledning som stöttar skolan*. CNV var också engagerade i förberedelserna för olika teman inför Friluftslivets år 2021 och lanserade seminariet *Älgen i rummet – om konsten att kommunicera* allemansrätten för genomförande i januari 2021 i samarbete Naturvårdsverket. En enkät med prenumeranter på CNV:s utskick genomfördes i slutet av året.

Arbetet av utveckling av kursverksamhet inom SLU fortsatte. Samarbeten med Havs- och vattenmyndigheten, Riksantikvarieämbetet, Skogssällskapet och Länsstyrelsen i Västernorrland med slutförande av projektet om naturvägledningsplanering i Världsarvet Höga kusten pågick också under året.

Lena Malmström avslutade sin anställning på CNV för ett arbete med naturvägledning hos Länsstyrelsen i Stockholms län och Per Bengtson anställdes i augusti 2020. Övrig personal 2020: Katrin Jones Hammarlund, Anders Arnell, Per Sonnvik och Eva Sandberg.

REDOVISNING AV UPPDRAG FÖR NATURVÅRDSVERKET 2020

Uppdrag 1: CNV basverksamhet

1.1: Omvärldsbevakning

CNV bevakar kontinuerligt vad som pågår inom naturvägledning och därtill relaterade ämnesområden (till exempel utomhuspedagogik, friluftsliv, naturturism, museer och utställningar) framförallt i Sverige och Europa. Vi följer utvecklingen i olika nätverk och sociala medier, nyhetsbrev liksom forskning, utbildning och publikationer. Omvärldsbevakning sker också genom att vi ställer frågor till naturvägledare, om deras verksamheter, om idéer, rekommendationer till andra naturvägledare osv. Detta sker via sociala medier, digitala projektplattformar och nätverk för olika yrkesgrupper. Vi bevakar också lediga jobb inom naturvägledning. Dessa publiceras på CNV:s webbplats, samt Facebook. Vi deltar i relevanta seminarier och möten. Bevakningen sker också genom att ta del av mötesanteckningar eller annan dokumentation. Aktiv omvärldsbevakning sker också i samband med alla de aktiviteter vi själva ansvarar för.

Två gånger per år skriver CNV en omvärldsrapport till Naturvårdsverket:

2020 års första rapport handlade om naturvägledning inom skogssektorn. Det som togs upp där var naturvägledning i det brukade landskapet, att utveckla kommunikation om skog i skog, CNV:s projekt *Naturvägledning och interpretation i skogssektorn*, naturvägledningsaspekter på skogens sociala värden, nationellt och regionala skogsprogram och det växande intresset för mångbruk av skog, vad naturvägledning i skog kan innebära innehållsmässigt samt åtta exempel på naturvägledning i skogssektorn.

Årets andra omvärldsrapport handlade digital natur- och kulturvägledning och hur former och behov förändrats av viruspandemin och förändrade besökarströmmar.. Med utgångspunkt i pandemin belystes hur naturvägledningsverksamheter ställt om sin verksamhet. En stor del av verksamheten har flyttat utomhus och till internet. Rapporten tog bland annat upp resultat från en telefonundersökning där naturum kontaktades. I rapportens analys diskuterades framtida möjliga trender kring digital teknik för naturvägledning.

1.2: Samverkan

CNV har cirka 1400 prenumeranter som får nyhetsmail och Naturvägledaren digitalt.

CNV är aktiva medlemmar och deltagare ibland annat följande nätverk: samverkansnätverket Naturens år, Föreningen för nationell utbildningsnorm för naturguider, FUN; Naturhistoriska museers samarbetsorganisation, NAMSA, Interpret Sweden Network (nytt nätverk, se nedan) samt Utenavet och den europeiska organisationen Interpret Europe.

Vi följer trender, aktiviteter och aktualiteter inom naturumsfären via projektplatsen och genom våra uppdrag och samarbeten med naturum. En allt viktigare kontaktyta är de så kallade "naturummusketörerna" naturums talespersoner.

CNV har inte tillgång till förvaltarwebben, men har under 2020 samarbetat med en referensgrupp bestående av nationalparksförvaltare.

CNV har viss kontakt med länsstyrelsernas LONA- och friluftslivssamordnare genom aktiviteter som Tankesmedjan, förberedelserna inför Friluftslivets år 2021 och webinarium om LONA med mera. LONA- och Friluftssamordnarna är viktiga grupper för CNV att ha kontakt med, inte minst i projekt där vi söker samarbete med kommuner och vi ser utvecklingsmöjligheter under 2021.

CNV kan vid behov delta i utskicket Lägesrapport skyddad natur resp Nytt från Sveriges nationalparker. En rutin för att säkerställa att CNV bidrar med relevanta inslag via Lisa Fritzon samt Gisela Norberg har upprättats.

Den nordiska samarbetsgruppen och projekt Nordisk lärobok

Den Nordiska läroboken som togs fram med medel från arbetsgruppen för biologisk mångfald hos Nordiska ministerrådet översattes under 2020 till engelska och trycktes i 200 exemplar. Totalt hade ca 6000 nedladdningar gjorts av boken i slutet av 2020

Den nordiska samarbetsgruppen sammankallades för digitala möten vid två tillfällen under 2020. Island anslöt också till gruppen.

SLUs forskningsplattform Framtidens djur, natur och hälsa

CNV var del i styrgruppen för SLUs framtidsplattform djur, natur och hälsa. Flera seminarier gavs gemensamt under perioden 2018-2020 och en rapport togs fram i samarbete med plattformen. Ett referensgruppsmöte där bland annat representanter för Svenskt Friluftsliv också deltar genomfördes i mars. Seminariet Naturvägledning och hälsa i skyddad natur genomfördes i september i Söderåsens nationalpark. Fortsatt samarbete inför Friluftslivets år planerades. Flera workshops förbereddes inom samarbetet på tema natur och hälsa inför Tankesmedjan för friluftsliv. De fick ställas in p g a pandemin (se nedan).

Föreningen utbildningsnorm för naturguider

CNV är representerat i styrelsen i den förening som är huvudman både för den nationella normen för utbildning av naturguider och certifieringssystemet för naturguider som Naturturismföretagarna förvaltar. CNV driver frågor om kompetensutveckling av dem som certifierar guiderna och systemets kvalitetssäkring framåt samt bidrar med bakgrundskunskap från tidigare arbete.

NAMSA Naturhistoriska museers samarbetsorganisation

CNV deltog i två digitala möten 2020 och informerade bland annat om Friluftslivets år 2021. Ordförandeskapet har tagits över av Naturhistoriska museet i Göteborg. Många naturum är medlemmar. Namsa (liksom CNV) uttalade sig om nedläggningen av naturum Falsterbo hösten 2021.

Utenavet

CNV har deltagit i Utenavets arbete under 2020, efter två års uppehåll. Arbetet tog ny form genom beslut om att Ute är inne-konferenserna ska ske genom en franchise-lösning där arrangören (i regel en kommun) sköter arrangemanget enligt ett avtal med Utenavet. Arbetet under 2020 har framförallt handlat om att utforma detta avtal (med Helsingborgs kommun som arrangör 2022) samt att diskutera vad nätverket ska prioritera i det fortsatta arbetet under huvudrubrikerna Påverkan, Inspiration och Kunskap.

Svenska djurparksföreningens utbildningsgrupp

Bevakningen av gruppens aktiviteter har gått på parlåga under 2020. Medlemmar i föreningen har föreslagit att CNV ska erbjudas medlemskap.

Nätverket Naturens år

Träffarna ställdes in under 2020 på grund av Corona-pandemin.

Stöd till SGU:s geoparksarbete

CNV bidrar i SGU:s arbete med bedömning av kandidater till det nationella arbetet med FN:s geoparker. Under 2020 deltog CNV och SGU gemensamt i en workshop och referensgrupp för en ny geologiutställning i naturum Dalarna. CNV deltog i en workshop om Platåbergens geopark i Västergötland.

Interpret Sweden Network

Genom initiativ från Kulturarvsakademien vid Göteborgs universitet har ett nätverk för alla intresserade av natur- och kulturarvsinterpretation i Sverige initierats. Deltagarna möttes för första gången i Göteborg i februari. CNV deltog och bidrog med en föreläsning om centrets arbete med och resurser i form av böcker och kurser inom interpretation.

Riksantikvarieämbetet

Riksantikvarieämbetet och CNV har ett långvarigt samarbete kring interpretation gemensamt (bland annat med interpretationsplanering i Bergslagen, på Birka-Hovgården och forskningsprojektet planering av kulturarvsinterpretation). Under 2020 har en ny kontakt etablerats med ämbetets samordnare för

kulturarvspedagogik. CNV har bland annat bidragit med rådgivning och till en enkät om utbildningar inom fältet som ämbetet genomfört. Gemensam planering för fortsatt samarbete har skett.

Högskolan i Kristianstad

CNV och Högskolan i Kristianstad sökte på högskolans initiativ medel från FORMAS kommunikationsutlysning 2020 för att ett utbildningsprojekt kring utvärdering av "nature connectedness" som resultat av naturvägledning. Ansökan bedömdes hålla god kvalitet, men avslogs.

Interpret Europe

Certifierade utbildare i Interpret Europe ses regelbundet och coachar varandra. Två av CNVs medarbetare är certifierade utbildare och deltar aktivt i samverkan. CNV gav en så kallad *Certified Interpretive Guide*-kurs under året. Se nedan. CNV deltog i Interpret Europes digitala konferens i maj och publicerade en artikel i föreningens nyhetsbrev (se nedan).

1.3: Seminarier/workshops, kurser och föreläsningar

Genomförda aktiviteter

Det seminarium om biologisk mångfald och naturvägledning som planerades för 2020 sköts på framtiden på grund av pandemin.

Naturvägledning och hälsa i skyddad natur

CNV genomförde i samarbete med SLU:s framtidsplattform djur, natur och hälsa samt Söderåsens nationalpark ett seminarium om naturvägledning och hälsa i skyddad natur i Söderåsens nationalpark. Syftet var att sammanföra aktörer och förvaltare. Finska Forststyrelsen gav en föreläsning på distans om arbetet med Healthy parks Healthy people. Antal deltagare, boende, mat och övningar fick under sommaren anpassas med tanke på Coronasituationen. Seminariet ägde rum den 1-2 september med 25 deltagare inklusive kursledning (se nedan).

Interpretation för skogssektorn

Som en del i det externfinansierade projektet *Interpretation och naturvägledning för skogssektorn – skogens besökare i centrum* (se nedan) genomfördes under hösten två och ett halvt seminarium för inbjudna deltagare från olika delar av skogssektorn. Seminarierna var upplagda med en halvdag digitalt följt av en heldag i fält. Den tredje fältdagen fick skjutas upp på grund av covid-19. Ett 40-tal personer deltog totalt. På seminarierna har deltagarna fått lära mer om interpretation och tillämpa detta i olika fältövningar, samt diskutera hur metoder och förhållningssätt kan tillämpas vid kommunikation med allmänheten. Dessutom genomfördes en heldags workshop i samma ämne i januari 2020 med ett tiotal inbjudna deltagare. Denna fungerade som förberedelse bland annat för seminarierna ovan.

Europeiskt rundabordssamtal om naturvägledning

CNV deltog i Interpret Europes digitala konferens i maj och ansvarade för ett rundabordssamtal om naturvägledning. Som ett resultat från diskussionerna under workshopen skrevs en artikel om betydelsen av möten mellan vägledare i natur respektive kulturarv och vägledning. Artikeln *Heritage is both nature and culture – How Interpret Europe could strengthen the connection* av Eva Sandberg (CNV) och Peter Seccombe (UK) publicerades i föreningens nyhetsbrev i december 2020.

Naturumträff (se nedan)

Naturvägledning som stöttar skolan

CNV höll i samarbetet med Naturskoloföreningen i det digitala seminariet *Naturvägledning som stöttar skolan*. På seminariet samlades naturvägledare som vill stötta skolan med rum för lärande och upplevelser i naturen. Fokus var hur naturvägledare kan samverka, nätverka och stötta skolor i deras verksamhet. Hur kan aktiviteter för skolan skraddarsys, anpassas till kursplanerna och tillgängliggöras på webben? Goda exempel från naturum, naturskolorna med flera lyftes fram och diskuterades.

Naturvägledning för yrkesverksamma

För 11:e året genomfördes denna universitetskurs på 3 hp, finansierad av SLU. På grund av pandemin genomfördes kursen till största delen digitalt, vilket fungerade bra. En utomhusdag i september kunde dock genomföras. 17 deltagare examinerades.

Miljökommunikation, miljökonsekvensbeskrivning och naturvägledning

Programkursen 7.5 hp för agronom respektive biologistuderanter gavs i december i samarbete med avdelningarna för miljökommunikation respektive landskapsarkitektur på SLU. 15 studenter examinerades.

Webbinarier för nationalparksförvaltare

Tre webinarier för nationalparksförvaltare har genomförts (se nedan)

Övrigt

Älgen i rummet – om konsten att kommunicera allemansrätten för naturvägledare planerades och lanserades för genomförande i januari 2021 (projekt)

En föreläsning om naturvägledning gavs för naturguideutbildningen vid Österlens folkhögskola
Naturvägledning – ett drama om liv, död och kärlek.

1.4: Kommunikation

Rådgivning

Rådgivning för nätverket och studenter sker löpande främst via epost och telefon. Personer inom och utanför CNV:s nätverk önskar rådgivning om exempelvis utbildningar (både för "eget bruk" och rådgivning kring att starta utbildningar – från andra lärosäten), utställningar med natur- eller nationalparksanknytning, förfrågningar om att bolla idéer/projektutkast, stöd i planering av naturvägledning, att kommentera rapporter och bidra med kontakter. De råd och tips CNV ger kan ta sin utgångspunkt både i Sverige och i övriga Europa. Frågor kommer också från våra nordiska grannländer och samverkanspartner i det europeiska nätverket Interpret Europe.

Exempel på vad CNV har bidragit till 2020:

- En ansökan till Allmänna arvsfonden skriven av Vattenverkstaden i Malmö. CNV bidrog med en avsiktsförklaring till ansökan i vilken det framgick att CNV kommer att delta med expertis inom naturvägledning i deras projekt om det blir beviljat. Projektet beviljades i december 2020.
- Framtagandet av utbildning tillsammans med Studieförbundet Stockholms län. Utbildningen är till för ideella naturvägledare som vill lära sig mer om vilka olika aspekter de måste ta i beräkning när de guidar personer med olika funktionsnedsättningar. Utbildningen kunde inte genomföras under 2020 på grund av Corona men kommer genomföras under 2021, eventuellt digitalt.
- En intern utredning på Riksantikvarieämbetet om prioriterade frågor inom kulturlandskapsförvaltning. CNV poängterade vikten av utvecklad kommunikation kring kulturlandskapet, något som enligt utredaren även lyftes fram av andra instanser.
- En ansökan till *Rufford foundation* om att vidareutveckla naturvägledning kring bergsgorillor i Rwanda. Den som ansökte har varit student på SLU och har varit i kontakt med CNV under flera år.
- CNV deltog i barnprogrammet *Lilla aktuellt* på SVT för att inspirera till naturvägledning om fladdermöss.
- Utformandet av en lärorik miljö på Åsnebyns kulturresevat
- Bedömningsrutiner för guide-studenter vid Storumans folkhögskola
- Framtagande av regelverk/råd om guidade friluftsturer i fjällterräng för en studentförening
- Klimatstigar för barn i Skara stift.
- FN-projekt om interpretation i Moldavien

Nyhetsutskick: Naturvägledaren och Nytt från CNV

Årets tre nummer av Naturvägledaren hade tema Erfarenhetsutbyte Sverige-Minnesota där en grupp naturvägledare från Uppsala och Gävleborg skrev om sina erfarenheter från en studieresa som CNV bidragit till, Naturvägledningens litteratur med en genomgång av CNV:s utbud av böcker och handledningar och Naturvägledning i LONA-satsningar enligt separat uppdrag nedan. . Intervjuer och artiklar för temanummer inför 2021 om 1 naturvägledning i skog, 2 digitala tekniker, 3 tillgänglighet och 4 allemansrätt påbörjades under 2020.

Nytt från CNV med kortfattad information om CNV:s verksamhet publicerades vid sex tillfällen under året.

Webben och sociala medier

Webben fylls löpande med dokumentation av aktiviteter samt artiklar från Naturvägledaren. Arbetet med att uppdatera sidor med olika ämnesfokus, litteraturlistor, tips, artiklar osv. pågår kontinuerligt. I kalendariet på webbsidan publiceras aktuella aktiviteter inom naturvägledning (egna och andras). Lediga jobb för naturvägledare publiceras på webben och på Facebook.

Antalet följare av CNVs Facebook-sida har under året ökat från 1 286 till 1 409 (1 januari - 31 december, 2020). 868 personer var med i gruppen Naturvägledare i Sverige den 31 december 2020, vilket var en ökning med 107 personer sedan 26 januari 2020). CNV är också aktiva på LinkedIn, Instagram och Twitter.

Ny folder om naturvägledning och CNV

CNV har tagit fram foldern *Naturvägledning – att dela med sig av kärlek till naturen*. Foldern beskriver kortfattat vad naturvägledning är, tar upp exempel på naturvägledning och presenterar CNV:s roll som kompetensresurs, mötesplats och utvecklingsnav för naturvägledare.

Enkät 2020

En enkät skickades i november ut till personer i CNV:s nätverk för att få övergripande respons och utvecklingsförslag. 519 enkätsvar kom in vilket är innebär en större svarsfrekvens än i de två tidigare enkäterna 2014 och 2017. Enkätsvaren bearbetas för en intern rapport. Ett exempel från svaren visar att 75 % av respondenterna tycker att CNV till stor eller mycket stor del bidrar till att utveckla naturvägledningen i Sverige.

Bok, handledning och artikel

Nature interpretation in the nordic countries – a book about experience, learning, reflection and participation when people and nature meet en engelsk översättning av den bok som tidigare publicerats på fyra nordiska språk genom ett samarbete med Nordiska ministerrådet publicerades. I slutet av året var de 1000 tryckta språkversionerna i stort sett slutsålda och PDF-versionen av boken hade laddats ned nära 6000 gånger.

Handledningen *Utbildningspaketet för flerspråkiga naturvägledare – med fokus på nya svenskar* som baserades på erfarenheter från ett projekt som genomförts i samarbete med Naturskyddsföreningen i Örebro län publicerades i september (se nedan).

Artikeln *Heritage is both nature and culture – How Interpret Europe could strengthen the connection* av Eva Sandberg och Peter Seccombe publicerades i Interpret Europes nyhetsbrev (se ovan).

Uppdrag 2 Naturumverksamheten

CNV medverkade i planering och genomförande av årets digitala naturumträff den 25 november. CNV och Naturvårdsverket höll gemensamt i träffen, som framförallt fokuserade på två teman: utmaningar och lärdomar från corona-året samt Friluftslivets år 2021. Inför träffen och som ett stöd till naturum gjorde Åse Ahlstrand på CNV:s uppdrag en sammanställning av naturums erfarenheter och lärdomar under pandemin.

CNV arbetade under 2020 med en särskild satsning på naturums arbete med skolor. En mall/checklista togs fram med exempel på hur naturum kan arbeta med och presentera pedagogiskt material, guidningar och

aktiviteter inför, under och efter besök på naturum (eller besök av naturum på skolan). Med koppling till skolans läroplaner. Mallen togs fram i samråd med en referensgrupp från naturum Getterön, Värmland och Västervik. Samtliga naturum fick möjlighet att lämna synpunkter.

Som en del i skolsatsningen var ämnet för årets seminarium för naturum med flera också *Naturvägledning som stöttar skolan*. Detta digitala heldagsseminarium 26 november planerades och genomfördes i samarbete med Naturskoleföreningen genom Anna Ekblad, som också medverkade med föreläsningar på seminariet. Sanna Ameln från Friluftslivets År deltog också i planeringen och medverkade.

Naturumbesök genomfördes inte under 2020. CNV har medverkat i referensgrupper eller hållit i workshops för aktörer kring naturum om nya utställningar i naturum Dalarna och Fulufjället samt för en förstudie i Store Mosse. Aktiviteter har genomförts på plats i naturum Dalarna och Store mosse och digitalt i naturum Fulufjället. CNV har också deltagit i naturums digitala träffar för den norra och södra naturumgruppen. Vidare har diskussioner först med utställningsverkstaden på RAÄ kring våra respektive roller och eventuellt kommande samarbete.

CNV har medverkat i Naturvårdsverkets planering kring naturumverksamheten och bland annat stöttat den nya samordnaren Linda Sörnäs i hennes inledande arbete.

Uppdrag 3 Varumärket Sveriges nationalparker

CNV har hållit i tre webinarier för nationalparksförvaltarna:

- Att berätta om det stora med utgångspunkt i det lilla
- Att handla upp bra naturvägledning
- Fortbildningar som kompletterar aktörsutbildningen

CNV arrangerade ett seminarium på plats i Söderåsen om hälsa och naturvägledning (se ovan).

CNV deltog på plats på aktörsutbildningen i Söderåsens nationalpark för att hålla i utbildningsblocket om världsledande pedagogik (block 4).

Under våren uppdaterade CNV text och bilder i block 4.

CNV har deltagit på möten med referensgruppen för nationalparkernas varumärke. CNV bland annat tagit upp förslag på innehåll vid webinarier för nationalparksförvaltarna samt hållit i diskussioner om världsledande pedagogik och vilka behov det finns att förtydliga det begreppet/konceptet.

Arbetet med bidrag till planering av naturvägledning i de blivande nationalparkerna Bästeträsk och Nämndöskärgården påbörjades.. CNV deltog i två workshops om integrering av friluftsliv i planprocesserna för respektive nationalpark under hösten.

Uppdrag 4 Implementering naturvägledningshandboken

CNV arrangerade i samarbete med Naturvårdsverket ett webinarium om planering av naturvägledning i december. Cirka 40 personer deltog, huvudsakligen från länsstyrelser. Webbinariet behandlade naturvägledningsplanering generellt och handboken som resurs. Inför webbinariet gjordes en förfrågan kring hur länsstyrelserna arbetar med planering av naturvägledning.

CNV har också gjort en ny webbsida om planering med koppling till handboken samt lyft fram den i olika sammanhang, exempelvis i temanumret av Naturvägledarens om publikationer.

Uppdrag 5 Tankesmedja för friluftsliv

CNV medverkade i arbetsgruppen för planering av Tankesmedjan. Två workshops planerades innan pandemin slog till och tvingade Naturvårdsverket att begränsa smedjan till en digital förmiddag. Den föreläsning CNV ordnat med Susanne Rosenild från danska Vordingborgs kommun ingick i den digitala smedjan.

Uppdrag 6 Friluftslivets år

CNV har varit aktiv samarbetspart och deltog från maj till december i planeringen av Friluftslivets år 2021. Arbetet har fokuserat på att bidra till att naturupplevelser, naturvägledning och allemansrätten integreras i Friluftslivets år och att interpretation, integration och tillgänglighet blir naturliga byggstenar. En viktig del i arbetet har varit att inspirera CNVs nätverk av naturvägledare att ta aktiv del i arbetet. CNV har deltagit i arbetet i fem arbetsgrupper: (1) Invigning, (2) Aktiviteter i naturen, (3) Skolan, (4) Må bra och (5) Dialog. CNV har förberett aktiviteter inför 2021 kopplat till gruppernas arbete och bistått med löpande rådgivning..

Gilla naturen

Gilla naturen är ett läromedel för årskurs 4-6 som handlar om att upptäcka naturen, uppskatta naturen och att uppmärksamma att barnens natur är viktig och behöver skyddas som lanserades 2017. CNV samordnade arbetet. För att förbereda en nylansering av Gilla naturen med koppling till Friluftslivets år 2021 hölls inledande sonderingar med olika aktörer för att utröna intresse om att driva eller medverka i en ny lansering av Gilla naturen 2021. Samrådsmöten hölls med Friluftslivets främjandet, Naturskyddsföreningen, Naturskoleföreningen, Håll Sverige rent, Naturhistoriska riksmuseet och Svenskt Friluftsliv. Samråden ledde till att Naturskyddsföreningen i samarbete med flera andra parter ansökte om bidrag från Naturvårdsverket. Inför 2021 kommer CNV ha en stödjande funktion för arbetet med en nylansering av Gilla naturen.

Uppdrag 7 LONA - Specialutgåva av naturvägledaren 2020

En specialutgåva av Naturvägledaren med tema naturvägledning i LONA-satsningar, bland annat utifrån den inventering som gjorts i uppdag 8 och 11 publicerades den 27 augusti. CNV följde upp två projekt som beskrevs på redan för 10 år sedan och skrev artiklar om ytterligare sex projekt och möjligheten att få stöd från CNV för att utveckla idéer vid ansökningsprocesser. CNV:s webbsida om LONA-projekt och naturvägledning uppdaterades i samband med och genom utgivningen. Ytterligare en artikel publicerades under hösten.

Uppdrag 8 LONA – Inspirationsdag inför LONA-dagarna 2020

I maj arrangerade CNV och Naturvårdsverket en digital inspirationsdag inför Lokala naturvårdens dagar (LONA-dagar). Syftet var att inspirera kommuner och deras samarbetspartners att genomföra LONA-dagar för att visa upp det värdefulla, lokala naturvårdsarbete som pågår. Inspirationsdagen lockade ett 60-tal deltagare. Dagen bestod av tre delar: (i) om naturvägledning och om LONA inklusive LONA-dagarna, (ii) exempel på genomförda LONA-aktiviteter med naturvägledning samt diskussion i grupper om hur man väljer bra platser för LONA-dagar, (iii) om lockande och givande aktiviteter och om tips på bra marknadsföring. Många praktiska tips och idéer utbyttes mellan deltagarna.

Uppdrag 9 Allemansrätten

Uppdraget med att öka kunskapen bland landets naturvägledare om allemansrätten och hur den kan kommuniceras har inneburit att både lyfta fram bra material som finns, och att hitta nya sätt att inspirera till engagerande kommunikation. CNVs webbplats om allemansrätten har utvecklats med en omfattande sammanställning av bra material, se www.slu.se/cnv/allemansratten.

Under hösten har seminariet "Älgen i rummet – konsten att kommunicera allemansrätten" planerats inför 28 januari 2021. Det riktar sig till naturvägledare och personer som arbetar med friluftsliv. Deltagarna har kunnat beställa "Allemansrätten – en vägledning", som distribueras så långt lagret räcker.

CNV har också sammanställt rapporten "Kommunicera om allemansrätten – Sammanställning av information, projekt, och material för olika målgrupper" med fördjupande information. Ett nummer av Naturvägledaren har förberetts med tema "Att kommunicera allemansrätten", som ges ut i samband med seminariet 28 januari.

Uppdrag 10 Utbildningspaket för naturvägledare och guider med fokus på nya svenskar

Under 2020 färdigställdes utbildningspaketet för flerspråkiga naturvägledare i nära samarbete med Naturskyddsföreningen Örebro län. Paketet lanserades i oktober 2020 och togs emot med stort intresse. Det skickades bland annat internt inom SLU och Naturvårdsverket samt till CNV:s nätverk, Tillväxtverket, Skogsstyrelsen och Landsbygdsnätverket. Materialet har presenterats för naturum, nationalparksförvaltare, länsstyrelsernas handläggare för LONA och naturnära jobb samt på ett möte i Östergötland inför Friluftslivets år.

Materialet är fritt för vem som helst att använda och kan laddas ned från CNV:s webbplats. Det kommer också att användas under 2021 inom en större satsning mellan CNV, Naturvårdsverket och samordnarna för Naturnära jobb på ett antal länsstyrelser.

Utbildningspaket för flerspråkiga naturvägledare
Med fokus på nya svenskar
SLU CENTRUM FÖR NATURNÄRA JOBB | OKTOBER 2020

Uppdrag 11 Naturvägledning till kommuner 2020

I samarbete med Naturvårdsverket anordnade CNV den 1 april i ett webinarium för friluftslivs- och LONA-samordnare på länsstyrelserna. Drygt 25 personer deltog. Syftet var främst att lyfta fram och diskutera kommunernas aktivitet kring naturvägledning i LONA-projekt och deras behov av rådgivning med mera kring dessa. En viktig del var också att beskriva och ringa in vilket stöd CNV och Naturvårdsverket kan ge i dessa frågor. De båda samordnargrupperna uppskattade att få träffas samtidigt på riksnivå.

Det planerade webinariet riktat till kommunerna om CNV:s rådgivning gjordes om till ett extra pass i anslutning till inspirationsdagen (uppdag 8 ovan). Drygt 40 deltagare (av 60) deltog i denna del.

Bilaga 1 Samverkan

Externa samarbetsprojekt (uppdrag)

Samverkan - externt finansierade samarbetsprojekt

Dessa projekt är helt eller delvis externfinansierade (alltså ej av Naturvårdsverket eller SLU) men har grund i basuppdragets möjlighet att söka externa medel och samarbeten. Projekten beskrivs här för att ge en god helhetsbild av CNV:s verksamhet.

Interpretationsplanering Världsarvet Höga Kusten-Kvarkens skärgård, Länsstyrelsen i Västernorrland

På uppdrag av Länsstyrelsen i Västernorrlands län har CNV sedan 2018 stöttat framtagandet av en naturvägledningsplan för världsarvet Höga Kusten / Kvarkens skärgård, en del av det så kallade Lystra-projektet. 2020 genomfördes de sista aktiviteterna inom projektet och förslag på naturvägledning i Kvarkens skärgård testades tillsammans med personer från tilltänkt målgrupp. CNV deltog i planering och utvärdering av testet, men kunde på grund av pandemin inte hjälpa till på plats som planerat. CNV har publicerat en beskrivning av hela processen på svenska och engelska på webben

Interpretation och naturvägledning för skogssektorn, Skogssällskapet och föreningen skogen

Med anslag från Skogssällskapet har CNV genomfört ett projekt 2019-2020 med syfte att synliggöra och stärka naturvägledning i brukad skog. Samverkan har skett med Föreningen Skogen kring seminarier om interpretation i skogssektorn, dels ett inledande expertseminarium genomfört i januari 2020 och dels tre regionala seminarier hösten 2020 (se Seminarier 1.3 ovan). Omvärldsanalys kring naturvägledning och interpretation i brukad skog ingår också och har bland annat resulterat i att en av årets omvärldsrapporter till Naturvårdsverket handlade om detta ämne, samt att ett uppdrag lades ut och genomfördes kring ett temanummer av Naturvägledaren i samma ämne (publiceras våren 2021).

Limniskt nätverk, Havs- och vattenmyndigheten

CNV har under 2020 fördjupat samarbetet med **Havs- och vattenmyndigheten** (HaV) för att organisera och stötta ett nätverk inom limnisk pedagogik i Sverige. Havsmiljöinstitutet (HMI) har motsvarande uppdrag vad gäller marin pedagogik. CNV och HMI samarbetar tätt tillsammans med de båda nätverken.

Under året har CNV genomfört tre nätverksträffar och en större tvådagars konferens. En av nätverksträffarna och tvådagarskonferensen genomfördes i samarbete med HMI. CNV har även deltagit som föredragshållare vid en nätverksträff med Marina nätverket som samordnas av HMI. Fem nyhetsbrev har skickats ut till nätverket.

Ett arbete påbörjades under 2020 med att kontakta och intervjua verksamheter och personer som jobbar med limnisk pedagogik. Intervjuerna kommer resultera i en rapport som lanseras under 2021. CNV har byggt upp en webbsida kring vatten *Utomhusbaserat lärande kring vatten – från källa till hav*. På den samlas exempel på verksamheter inom sötvattenpedagogik, utomhuspedagogiska övningar och material, litteraturtips, med mera. Intresset och behovet av ett nätverk är fortsatt stort och förhoppningsvis får nätverket fortsatt finansiering 2021.

Examination vid Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)

CNV har för femte året examinerat studenter vid kursen Naturbasert reiseliv på uppdrag av NMBU i Norge. Examinationen skedde via videolänk.

Kurs för Förvaltningen för kulturarvsutveckling i Västra Götalandsregionen

På uppdrag av Förvaltningen för kulturarvsutveckling i Västra Götalandsregionen har CNV under året arrangerat guidekursen Certified interpretive Guide (Interpret Europe) i Forsvik i Västergötland. Kursen hölls på plats med två träffar. 11 personer genomförde kursen.